

Для інших підприємств об'єднання можуть служити як стимулюючим розвиток чинником, так і фактором, що дестабілізує конкурентне ринкове середовище, монополізуючи ринок. Тому виникає потреба у здійсненні постійного моніторингу за групами з боку держави.

Було досліджено ПАТ «КрЗМВ», яке входить до складу групи ПАТ «КВБЗ». Проведений аналіз показав, що дане об'єднання має позитивний вплив на результати діяльності підприємства, яке досліджувалося. За рахунок об'єднання досягалось збільшення прибутковості та рентабельності підприємства, покращилась його ліквідність та платоспроможність, розширилось виробництво. ПАТ «КрЗМВ» і досі залишається ефективно функціонуючим, фінансово стійким підприємством, зберігаючи та розширюючи свої ринки збуту.

Перелік посилань

1. Господарський кодекс України : прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. № 436-IV : текст зі змін. станом на 1 травня 2016 р. [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Дорожжкіна О.К. Объединения промышленных предприятий как фактор реализации их стратегического развития / О.К. Дорожжкіна, И.Н. Дорожжкін // Актуальные вопросы экономических наук. – 2013. – № 32. – С. 190–194.

3. Бережна М.С. Сучасні організаційно-правові форми функціонування підприємств у сфері реального сектору економіки / М.С. Бережна // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. праць. – 2013. – № 4. – С. 5–13.

4. Юркевич Ю. Порівняльна характеристика об'єднань підприємств та господарських товариств за законодавством України / Ю. Юркевич // Национальный юридический журнал: теория и практика. – Март 2015. – С. 80–84.

5. Єгорова І.Г. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навчальний посібник / І.Г. Єгорова, Г.І. Матукова, Н.С. Приймак. – Львів : Магнолія 2006, 2009. – 331 с.

6. Петрина В.Н. Господарські об'єднання: правові проблеми управління / В.Н. Петрина // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 2. – С. 191–195.

7. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : підручник / Щелкунов В.І., Овсак О.П., Кириленко О.М. [та ін.]. – К. : НАУ, 2012. – 336 с.

8. Офіційний сайт ПАТ «КрЗМВ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://krzmi.kvsz.com>.

9. Фінансова звітність ПАТ «КрЗМВ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smida.gov.ua/db/participant/01181618>.

10. Фещенко О.П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності / О.П. Фещенко // Бізнес Інформ. – 2015. – № 2. – С. 229–236.

Стаття надійшла: 11.05.2016 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горювий Д.А.

УДК 330.131.7

JEL Classification: F 21

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Попкова К.О., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. В статті розглянуті основні інструменти ризик-менеджменту при прийнятті рішень щодо інвестування в підприємства автомобільного транспорту України. Метою статті є ідентифікація та аналіз особливостей застосування методів виявлення, оцінки й мінімізації ризиків та розробка механізму управління ризиками міжнародної інвестиційної діяльності підприємства. Методологічною базою для підготовки статті стали праці відомих українських та західних економістів з предмету дослідження.

Спираючись на проведений аналіз методичного інструментарію оцінки та зниження ризиків інвестиційної діяльності автотранспортних підприємств розроблено механізм, основними етапами якого є: пошук потенційних інвесторів, шляхом оцінки корисності прийняття інвестиційних рішень в умовах ризику; виявлення та аналіз ризиків; їх оцінювання та мінімізація на підставі обґрунтованого застосування ефективних методів ризик-менеджменту.

Запропонований механізм управління ризиками міжнародної інвестиційної діяльності підприємств автомобільного транспорту дає змогу не лише ідентифікувати та визначити ризики, здійснити обґрунтований вибір пріоритетного методу їх оцінки та мінімізації для підвищення загальної ефективності результатів інвес-

тування, а й здійснити обґрунтований вибір потенційних інвесторів. Результати дослідження можуть бути використані автотранспортними підприємствами України при пошуку та виборі потенційного інвестора.

Ключові слова: ризик, автотранспортні підприємства, міжнародні інвестиційна діяльність, інвестор.

RISK MANAGEMENT OF INTERNATIONAL INVEST ACTIVITIES OF MOTOR TRANSPORT ENTERPRISES

Ksenia Popkova, PhD in Economics, Associate Professor

Kharkiv National Automobile and Highway University

Summary. *The article deals with the basic tools of risk management in making decisions about investing in the motor transport enterprises of Ukraine. The aim of the article is to identify and analyze the specific application methods for identifying, assessing and minimizing the risks and develop a risk management mechanism of international investment activity of the enterprise. The methodological basis for the preparation of article was the works of famous Ukrainian and foreign economists on the subject of the investigation.*

Based on the analysis of methodological tools of the estimation and minimization of the risks of investment activity motor transport companies the mechanism was developed. The main stages of which are the searches for potential investors by evaluating the usefulness of investment decisions in conditions of risk; identification and analysis of risks; evaluation and mitigation based on sound application of effective methods of risk management.

The proposed mechanism of risk management of international investment activity enterprises of motor transport enterprises allows not only to identify and define the risks, carry out an informed choice of the priority method of evaluation and minimization to improve the overall efficiency of investment results, but also carry out an informed choice of potential investors. Results of the study can be used in motor transport enterprises of Ukraine with the search and selection of potential investors.

Keywords: risk, motor transport enterprises, international investment, investor.

Постановка проблеми. З посиленням тенденцій до глобалізації та інтернаціоналізації Україна прагне подолати економічне відставання для подальшої інтеграції у світове співтовариство. У цих умовах особливого значення набуває підвищення ефективності функціонування автотранспортних підприємств. Автомобільний транспорт України наразі не може витримати навантажень глобальної конкуренції з її високими критеріями ефективності. Щоб подолати інерційний, застарілий індустріальний етап розвитку і вийти на світові ринки необхідні значні капітальні вкладення. Ситуація ускладнюється тим, що проблема інвестування вирішується в умовах економічної кризи, коли попит на інвестиції значно перевищує їх пропозицію. Тому при практично повній відсутності власних засобів велике значення мають іноземні інвестиції в підприємства автомобільного транспорту України.

Вкладення капіталу вітчизняних і іноземних інвесторів в Україну пов'язано з численними ризиками (нестабільний розвиток економіки країни, недосконалість законодавчої бази, політична напруга, високий рівень корумпованості тощо), які можуть значною мірою спотворити прогнозну ефективність діяльності автотранспортних підприємств, що зумовлює необхідність застосування ефективних інструментів ризик-менеджменту при прийнятті рішень щодо інвестування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження зарубіжних і вітчизняних науковців показують, що в сучасних умовах важливого значення при управлінні ризиками набувають питання їх завчасного виявлення й удосконалення методів їх оцінки. Окремі теоретичні й методичні напрямки цієї проблеми висвітлюються в працях відомих дослідників: В. Беренса, Г. Бірмана, І.О. Бланка, В.М. Гриньової, У. Шарпа, О.М. Ястремської та ін., огляд яких дозволив виявити певні переваги та недоліки існуючих методів оцінки ризиків інвестиційної діяльності [1-4].

Невирішені складові загальної проблеми. Разом з тим аналіз наукових публікацій довів, що деякі суттєві завдання процесу управління ризиками діяльності автотранспортних підприємств дотепер залишаються невирішеними. У першу чергу це стосується обґрунтування вибору пріоритетного методу оцінки ризиків автотранспортних підприємств на підставі аналізу особливостей застосування кожного з них. Недостатньо розкритим залишається також питання виявлення потенційних інвесторів. Потребує додаткового дослідження і процес вибору методу зменшення ризиків інвестиційної діяльності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розробка механізму управління ризиками міжнародної інвестиційної діяльності на підприємствах автомобільного транспорту.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах об'єктивного існування ризиків і пов'язаних з ним витрат (фінансових, моральних тощо) постає проблема розробки ефективного механізму управління ними (рис. 1).

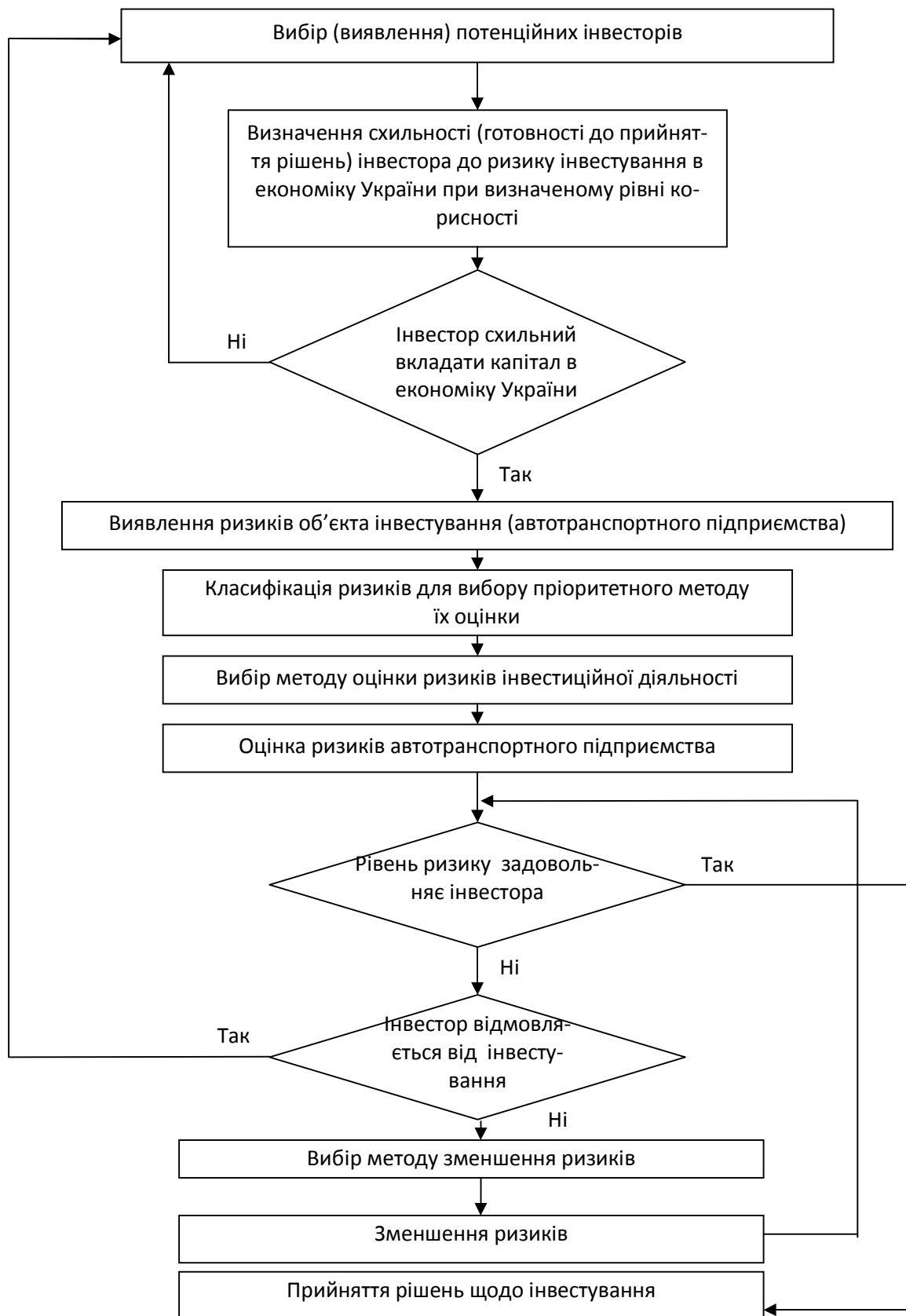

Рисунок 1 – Механізм управління ризиками міжнародної інвестиційної діяльності підприємств автомобільного транспорту

Спираючись на аналіз даних, що характеризують інвестиційний клімат України за останні п'ять років, та порівнюючи їх з аналогічними у розвинутих країнах, можна зробити висновок, що стабільному розвитку інвестиційної діяльності в Україні заважає економічна та соціальна нестабільність, недосконалість законодавчої бази, політична напруга, висо-

кий рівень корумпованості тощо. Це спонукає українських інвесторів вкладати капітал в інші країни і відповідно зменшує обсяги інвестування в Україну.

Але слід зазначити, що не завжди несприятливий інвестиційний клімат стримує приток капіталу іноземних інвесторів. Крім оцінки інвестиційного потенціалу та ризику країни, слід визначити привабливість рішення щодо вкладення капіталу для інвесторів шляхом врахування їх власних пріоритетів та особистого ставлення до зміни певних показників (ВВП, індекс інфляції, курс коливання національної валюти тощо), що дозволить оцінити ступінь зацікавленості об'єктом інвестування.

На першому етапі представленого механізму пропонується здійснити вибір інвесторів на підставі визначення корисності прийняття інвестиційних рішень (враховуючи їх схильність до інвестування в умовах ризику) шляхом побудови експоненціальної функції. Якщо інвестор не схильний до ризику (при зміні певних показників інвестиційного клімату країни), то процес виявлення (пошук) нових інвесторів необхідно повторити.

Процес вибору інвесторів потребує певного обсягу інформації про об'єкт інвестування, наявності програмної підтримки для розрахунків, кваліфікованих фахівців з питань інвестиційної діяльності на регіональному, галузевому рівнях тощо.

Згідно із запропонованим механізмом на наступному етапі пропонується виявити ризики, розподілити їх за класифікаційними ознаками для подальшого вибору оптимального методу їх оцінки.

Аналіз методичного інструментарію оцінки ризиків інвестиційної діяльності автотранспортних підприємств показав, що кожен з методів має певні недоліки і переваги: економіко-статистичні визначають вплив факторів ризику кількісно, але потребують статистичної інформації про параметр, який контролюється протягом значного проміжку часу, що майже неможливо за умов нестабільного розвитку економіки країни; експертні методи дають прийнятну оцінку за відсутності достатньої інформації, але є суб'єктивними; аналогові враховують досвід минулих років, але не зважають на індивідуальні випадки; комплексні методи дають змогу розглянути різноманітну картину можливих наслідків інвестування, але є досить трудомісткими тощо. Застосування переважної їх більшості потребує ретельного аналізу інвестиційної ситуації і певного обсягу інформації про об'єкт інвестування та значних витрат часу.

Визначено, що методи оцінки мають низку особливостей застосування. Аналіз можливостей використання кожного з них для розрахунку окремих груп ризиків. На підставі проведеного аналізу було відокремлено групи методів, використання яких:

- 1) заслуговує на увагу (дозволяє врахувати наслідки інвестиційної діяльності й ефективно визначити ступінь ризику);
- 2) можливо (доцільно використовувати для оцінки окремих ризиків);
- 3) неможливо (не враховує окремі чинники, які впливають на результати інвестування) [5].

Якщо рівень ризику міжнародної інвестиційної діяльності автотранспортного підприємства України задовольняє інвестора, він прийме рішення щодо інвестування. У разі, коли інвестор вважає, що ризик підприємства є досить високим (порівняно з аналогічними в інших країнах), то він прийме альтернативне рішення: 1) відмовиться від вкладення капіталу у запропонований об'єкт інвестування і відповідно постане потреба у пошуку нових інвесторів, 2) зменшити ризик.

Встановлено, що найбільш поширеними методами зменшення ризиків є: диверсифікація, страхування, хеджування, лімітація, передача ризиків. Застосування кожного з них потребує виконання певних умов (інвестування капіталу лише в фінансові інструменти, додаткові витрати часу тощо), які інвестор може не прийняти. Спираючись на ці положення, представлено процедуру вибору методу зменшення ризиків шляхом побудови відповідного механізму їх мінімізації (рис. 2).

Згідно з запропонованим на рис. 2 механізмом вибору методу зменшення ризиків інвестиційної діяльності на першому етапі пропонується визначити мету інвестора. Якщо інвестор прагне збільшити доходи від інвестування, то доцільним є застосування диверсифікації або лімітації (не потребують додаткових витрат). При прагненні інвестора зменшити ризики інвестиційної діяльності, пропонується використовувати усі представлені на рис.2 методи (дають змогу мінімізувати вірогідність настання ризикової події).

Застосування кожного методу потребує виконання певних умов:

- додаткові фінансові витрати;
- інвестування капіталу лише в фінансові інструменти;
- додаткові затрати часу.

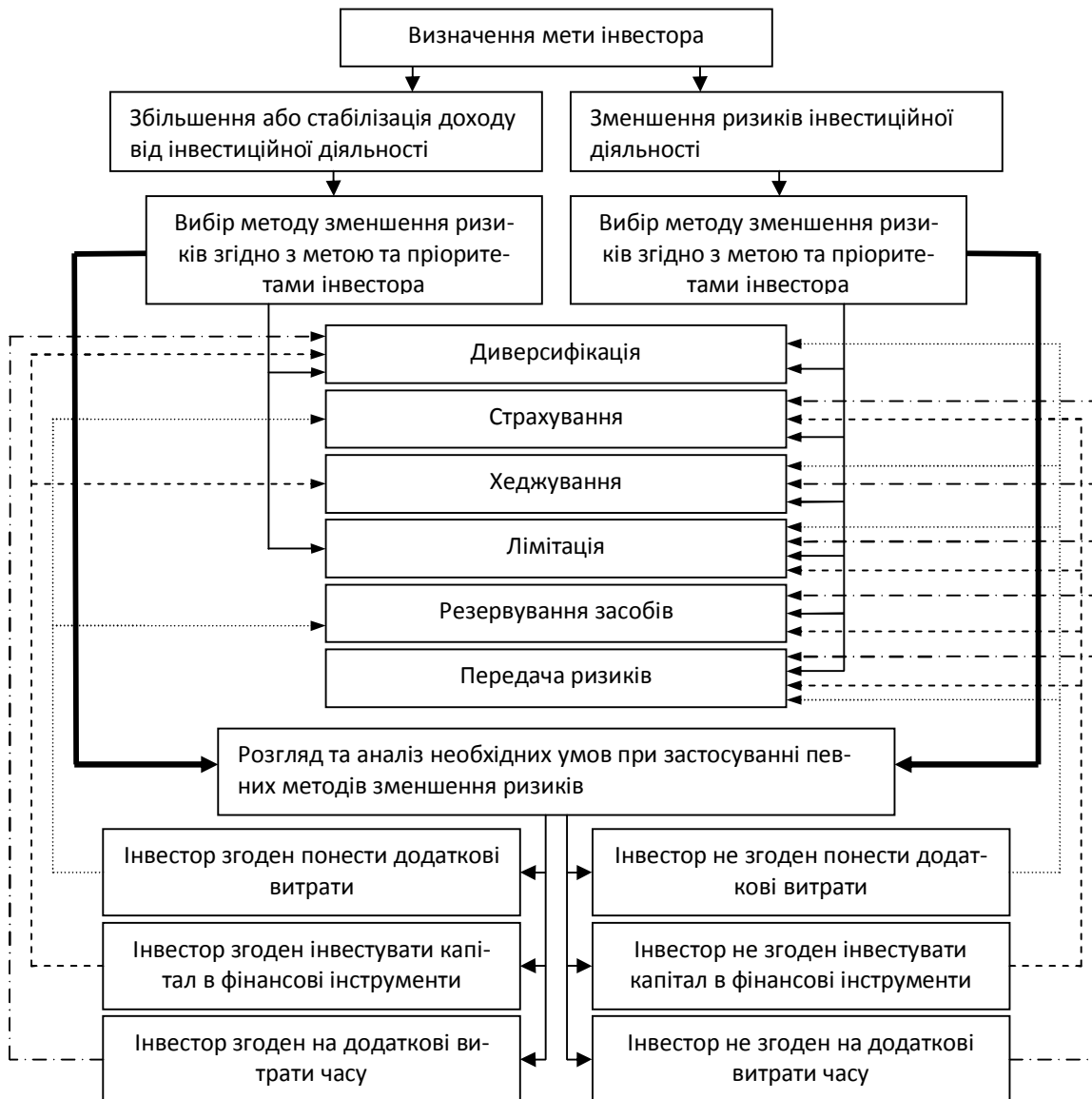

Рисунок 2 – Механізм вибору методу зменшення ризиків міжнародної інвестиційної діяльності

Якщо інвестор згоден на додаткові фінансові витрати, то мінімізувати ризик пропонується на підставі застосування страхування, якщо ні – диверсифікації, хеджування, лімітації, резервування засобів та передачі ризиків.

У разі, коли пріоритетним для інвестора є інвестування у фінансові інструменти фондового ринку, то доцільним є використання диверсифікації або хеджування. При прагненні інвестора вкладати капітал в реальні об'єкти, відповідно з представленим механізмом, мінімізувати ризик можна на підставі використання усіх розглянутих методів, крім хеджування.

Диверсифікація як засіб зменшення ризиків інвестиційної діяльності є досить трудомісткою, тому, якщо інвестор не згоден на додаткові витрати часу, то доцільним є застосування страхування, хеджування, лімітації, резервування засобів та передачі ризиків.

Запропонований підхід усуває недоліки методів зменшення ризиків інвестиційної діяльності і дозволяє здійснити обґрунтований їх вибір на підставі врахування пріоритетів інвестора.

На наступному етапі управління ризиками інвестиційної діяльності автотранспортних підприємств інвестору необхідно визначити чи задовольняє його рівень ризику після мінімізації. Якщо так, то він прийме рішення щодо інвестування, у разі коли не задовольняють – відмовиться від інвестування або зменшить ризики іншими (додатковими) методами.

Висновок. Запропонований механізм дає змогу не лише ідентифікувати та визначити ризики, а й здійснити обґрунтований вибір пріоритетного методу їх оцінки та зменшення для підвищення загальної ефективності результатів інвестування, виявити потенційних інвесторів при певних змінах у економічній, політичній, соціальній сферах, врахувати їх власні пріоритети.

Перелік посилань:

1. Беренс В. *Руководство по оценке эффективности инвестиций* / В. Беренс, П. М. Хавранек ; [пер. с англ.]. – М. : АОЗТ «Интерэксперт», «ИНФРА-М», 1995. – 528 с.
2. *Инвестиции* / Шарп У., Александер Г., Бейли Дж.; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М., 2003. – 1028 с.
3. Ястремька О. М. *Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади: [монографія]* / О. М. Ястремська. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 488 с.
4. Майорова Т. В. *Результативність інвестицій у соціальну сферу регіонів України [Електронний ресурс]* / Т. В. Майорова // *Ефективна економіка*. – 2011. – № 7. Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=641>
5. Попкова К. О. *Обґрунтування вибору методу оцінки ризиків інвестиційної діяльності* / К. О. Попкова // *Коммунальное хозяйство городов : научн.-технич. сб. Серия : Экономические науки*. – К. : Техника. – 2007. – № 75. – С. 294 – 301.

Стаття надійшла: 05.04.2016 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горовий Д.А.

УДК 338.28:33.05-044.372

JEL Classification: A 13

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сидоренко Ю. В., к.е.н.

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Анотація. Статтю присвячено дослідженню теоретичних аспектів криз та пошуку практичних інструментів їх подолання в умовах українських реалій.

Практичні аспекти виводу галузей економіки із кризи для України, незважаючи на наявність наукових доробок, залишаються відкритими та нерозв'язаними. Тому стаття має на меті є дослідження явища та дефініція сутності економічної кризи, виявлення ознак кризи в сучасному суспільно-економічному контексті, формулювання перспективних підприємницьких альтернатив в кризових умовах.

На основі застосування теоретичних методів аналізу та синтезу, аналогії, абстрагування було узагальнено та систематизовано наукові погляди стосовно явища кризи. Встановлено, що, з одного боку, криза за об'єктивними своїми проявами є негативним явищем, з іншого боку, містить потенціал оптимізації та майбутнього удосконалення системи, виконуючи конструктивну функцію.

Обґрунтовано, що криза, поряд із стабільним функціонуванням, є двома взаємопов'язаними фазами процесу розвитку системи. Доведено, що антикризове управління має ґрунтуватися на якомога більш ранній діагностиці системних протиріч та їх превентивній оптимізації шляхом переведення системи в нову якість.

Методом спостереження було ідентифіковано кризові явища сучасного етапу розвитку українського суспільства в розрізах ключових сфер життєдіяльності: медицині, освіті, організації дозвілля, галузях транспорту, харчування, житлової нерухомості та комунальної інфраструктури, агробізнесу та сільського господарства тощо. В зазначених сферах сформульовано та запропоновано до застосування ряд підприємницьких ідей та проектів, призваних подолати існуючі соціально-економічні протиріччя, дозволяючи бізнесу – переорієнтуватися на нові вимоги часу, а споживачам – отримати якісно нові, більш задовільні послуги та продукти.

Ключові слова: розвиток, функціонування, криза, підприємництво, бізнес-проект.

CRISIS ECONOMY'S BUSINESS DEVELOPMENT PRIORITIES

Yulia Sidorenko, PhD in Economics

Kharkiv Trade and Economic Institute of

Kyiv National University of Trade and Economics

Summary. The article contains the research of crisis' theoretical aspects and practical tools search in the Ukrainian realities.